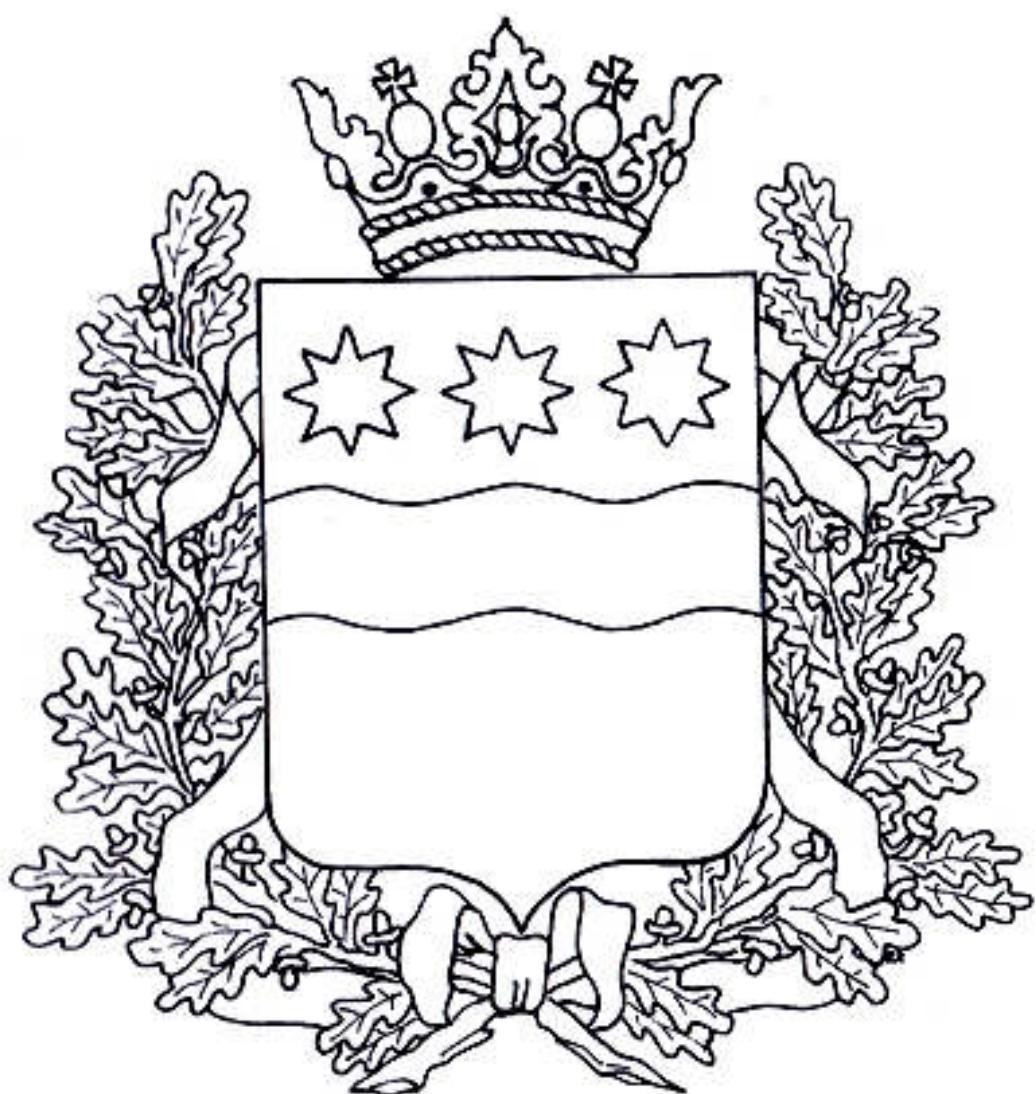

vexilotologie

120

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

vexilotogie

120

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

Michail Vladimirovič Revnivcev

VLAJKY A ZNAKY KRAJŮ, OBLASTÍ A AUTONOMNÍCH OKRUHŮ RUSKA (3. část)

Amurská oblast

Podle Ajgunské dohody uzavřené v r. 1858 s Činou připadl levý břeh středního toku Amuru Rusku. Ve stejném roce byla vytvořena Amurská oblast (plocha 352280 km², centrum – Blagověščensk), na jejímž území tábřilo Amurské kozácké vojsko. Dne 5.7.1878 byl schválen znak Amurské oblasti. Na zeleném štítu byl stříbrný zvlněný pás doprovázen třemi zlatými osmicepými hvězdami v hlavě štítu. Štit byl ozdoben starou carskou korunou a ovinut zlatými dubovými ratolestmi, které byly spojeny alexandrovskou stuhou (červenou stuhou Řádu svatého kněze Alexandra Něvského) (obr. 1) (1).

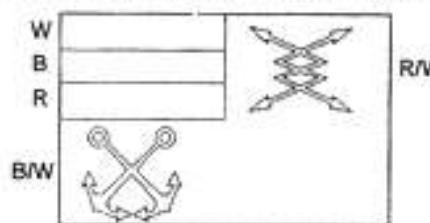
V r. 1863 začala americká telegrafní společnost Western Union stavět rusko-americkou telegrafickou linku „Collins Overland Line“ a v r. 1867 ji předala ruské společnosti Amurského telegrafova (2). Na lodích a telegrafních stanicích Amurského telegrafova se vztýčovala bílá vlajka s ruskou bilo-modro-červenou trikolórou v kantonu, tmavě modrými kotvami pod ním a s červenými zkříženými symboly telegrafních elektrických výbojů (obr. 2) (3).

Dne 1. dubna 1918 zrušil Pátý kozácký vojenský sjezd poslanců Amurské kozácké vojsko a vyhlásil Amurskou socialistickou federativní republiku v rámci sovětského Ruska (4). K 18. září 1918 obsadila její území část japonského expedičního sboru, který podporoval bílé kozáky, a zavládla zde bilo-modro-červená vlajka omské Všeruské prozatímní vlády admirála A.V. Kolčaka.

Po komunistickém povstání 5. až 6. února 1920 přešla vláda pod rukou vlajkou prozatímnímu výkonnému výboru Sovětu dělnických, rolnických, vojenských a kozáckých

Obr. 1

Obr. 2

poslanců Amurské oblasti, který v srpnu 1920 rozhodl o začlenění Amurské oblasti do Dálněvýchodní republiky vyhlášené 6. dubna 1920. V jejím rámci byla později vytvořena Amurská gubernie. Když byla Dálněvýchodní republika bez Zabajkali včleněna 15. 11. 1922 do RSFSR, byl v r. 1925 vytvořen Dálněvýchodní kraj RSFSR.

Dne 29.8.1924 přijal ústřední výkonný výbor a sovět lidových komisařů SSSR nařízení

o speciálních vlajkách SSSR, jímž byly schváleny velitelské vlajky říčních parníků. Lodě Amurské říční paroplavby vyvěšovaly na hlavním stožáru červený plamen s červeným srpem a kladivem na bílém klinu u žerdi a s bílým akronymem „AMURP“ z názvu Amurskoje rečnoje parochodstvo ve zbylé části vlajky (obr. 3) (6).

Obr. 3

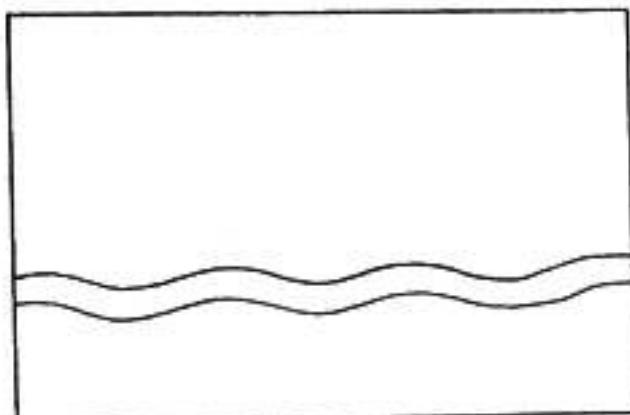
Dne 20.10.1932 byla v rámci Dálněvýchodního kraje vytvořena Amurská, Zejská, Kamčatská,

Dolnoamurská, Přimořská, Sachalinská, Ussurijská a Chabarovská oblast. V r. 1928 byl vytvořen v jihovýchodní části Amurské oblasti Birobidžanský okres, z něhož vznikla 7.5.1934 Židovská autonomní oblast (7). Když se 20. 10. 1938 rozdělil Dálněvýchodní kraj na Chabarovský a Přimořský kraj, Amurská oblast byla začleněna do Chabarovského kraje (8). Dne 2.8.1948 byla výnosem Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR vyčleněna z Chabarovského kraje samostatná Amurská oblast (9).

Hlava administrativy A. N. Belonogov podepsal 26.4. 1999 zákon Amurské oblasti č. 145-oz „O znaku a vlajce Amurské oblasti“, který přijal 16.4.1999 amurský oblastní Sovět lidových poslanců. V článku 3 zákona bylo uvedeno, že „znakem oblasti je historický znak oblasti, který byl schválen 5. července 1878. V zeleném štítu je stříbrný zvlněný pás doprovázený třemi zlatými osmiciptými hvězdami v hlavě štítu. Štít je ozdoben starou korunou a ovinut zlatými dubovými ratolestmi, které jsou převázány červenou stuhou“ (obr. 4). V přiloženém úředním textu je napsáno, že zelená symbolizuje hojnost, stříbrný zvlněný pruh řeku Amur a tři hvězdy hlavní oblasti národního hospodářství – říční loďstvo, zemědělství a těžbu zlata.

Obr. 4

Obr. 5

Podle článku 9 zákona „je list vlajky obdélníkový s poměrem šířky k délce 2:3. Dolní část vlajky (1/3 šířky vlajky) je modrá a je oddělena od horní části stříbrným vlnitým pruhem připomínajícím říční vlnu. Šířka pruhu tvoří 1/15 šířky vlajky. Horní část listu je červená a symbolizuje bohatou historii Přimoří, pracovní a vojenské hrdinské činy obyvatel Amurska“ (obr. 5).

Přiložený oficiální text upřesňuje, že dolní modrá část vlajky symbolizuje vodní prostory a sílu velké dálněvýchodní řeky Amur, která vytváří hranici mezi Ruskem a Činou (10).

Kurská oblast

Zákon Kurské oblasti č. 19-zko „O znaku a vlajce Kurské oblasti“ (11) přijala duma oblasti usnesením č. 175-20-PD dne 17.12.1996 a v platnost vstoupil poté, co jej otiskla *Kurskaja pravda* č. 211 (21961) 21. prosince 1996.

Znak je popsán v článku 1, vlajka v článku 7 (12). Návrhy znaku a vlajky vypracovali poslanci dumy.

Kurský znak vznikl v úřadu inženýrské správy vojenského kolegia v letech 1728-1729 pod vedením hraběte Burkharda Christofera Minicha a za účasti malíře Andreje Baranova, když se objevila potřeba užít ho na praporech kurského pěchotního pluku. Je uveden v rukopisném díle „Gerbovnik znamen Rossijskoy imperii, soderžaščij risunki gerbov gorodov, provincij i knjažestv“ nazývaném též „Gerbovnik Minicha“. Podle této kresby vypracoval znak Kurska a újezdů gubernie J. J. von Enden, zástupce heroldie (13).

Dne 19. (8.) ledna 1780 schválila carevna Kateřina II. znak Kurského místodržitelství (od r. 1796 Kurská gubernie) s tímto popisem: „ve stříbrném štítě tmavomodrý pruh a na něm tři letící koroptve“. Ty byly přirozených tvarů a barev (šedohnědá a s krátkými ocasními pery) (obr. 6) (14). V letech 1857 až 1858 vedoucí oddělení znaků departmentu heroldie Bernhard Khoene (1817-1886) změnil neheraldickou kresbu koroptví na stříbrné ptáky, které se podobají heraldickým alerionům. Dne 17.(5.)7.1878 byl znak Kurské gubernie schválen a popsán takto: „Ve stříbrném štítě lazurové kosmé břevno se třemi stříbrnými letícími koroptvemi. Štit je ozdoben imperáorskou korunou a ovinut zlatými dubovými ratolestmi, převázanými ondřejskou stuhou“ (obr. 7) (15).

Obr. 6

Obr. 7

Orenburská oblast

Zákonodárné shromázdění Orenburské oblasti přijalo usnesením č. 190 z 29. října 1997 zákon č. 190/58-oz „O vlajce Orenburské oblasti“. Dne 17. listopadu 1997 jej podepsal gubernátor V. V. Jelagin a 5.12.1997 jej otiskly noviny *Južnyj Ural*, čímž zákon vstoupil v platnost. Vlajka je popsána v článku 1 (16), kde je mimo jiné uvedeno, že znak zabírá 3/5 šířky vlajky. Na podobě znaku i vlajky se podílel malíř Vladimir Nikolajevič Jeryšev.

Zákon „O znaku Orenburské oblasti“ přijalo zákonodárné shromázdění již 23. 12. 1996, V. V. Jelagin jej podepsal 13.1.1997 a platit začal po otištění v novinách *Južnyj Ural* 24. 1. 1997. Protože v článku 2 byl znak popsán příliš detailně a s chybami, přijalo zákonodárné shromázdění 3.9.1997 usnesení č. 131 o změnách zákona o znaku

Obr. 8

Orenburské oblasti. Tento zákon č. 131/33-oz podepsal V.V.Jelagin 12.9.1997 a noviny *Južnyj Ural* jej otiskly 3.10.1997. Vyobrazení znaku se sice nezměnilo, ale znak byl popsán nově (17).

Předlohou pro současný znak byl znak přijatý 24.(12.)10.1867 (18). Vypracoval jej vedoucí oddělení znaků departmentu heroldie Bernhard Khoene (1817-1886), který užíval pseudonym Charles Lawton, pro Orenburskou gubernii. Cipy půlměsice však směřovaly dolů. Běžící kuna pochází ze znaku Orenburské oblasti, který byl schválen 19.(8.)6.1782 (19). Na něm byla hnědě zbarvená, na hrdele měla žlutou skvrnu a běžela po zeleném trávníku. Současné zbarvení kuny pochází ze znaku Ufské gubernie (obr. 8), která se v květnu 1865 vyčlenila z Orenburské gubernie a již byl znak udělen 17. (5.) 7. 1878 (20). Na pečetích města Ufy se běžící kuna objevovala již od 17. století (21).

Sverdlovská oblast

Oblastní zákon č. 19-oz „O znaku a vlajce Sverdlovské oblasti“ přijala 11. března 1997

oblastní duma zákonodárného shromáždění. Dne 3. dubna 1997 jej schválila komora senátorů zákonodárného shromáždění Sverdlovské oblasti (22) a 14. dubna 1997 jej podepsal gubernátor Sverdlovské oblasti Eduard Rossel. Zákon vstoupil v platnost poté, co jej 22. dubna 1997 v čísle 59 otiskla jekatěrinburská *Oblastnaja gazeta*.

V článku 3 zákona je znak Sverdlovské oblasti popsán neheraldicky a v článku 5 je vlajka Sverdlovské oblasti popsána nevexilogicky.

Znakem Sverdlovské oblasti je stříbrný sobol (Marta zibellina) na červeném štítě. Sobol stojí na zadních tlapách, hledí vlevo, ocas má volně visící a v předních tlapách drží zlatý šíp s hrotom směřujícím dolů. Štít je obklopen věncem ze zlatých dubových ratolestí, ovázaných modrou stuhou a ozdoben zlatou korunou posázenou červenými kameny a s červeným

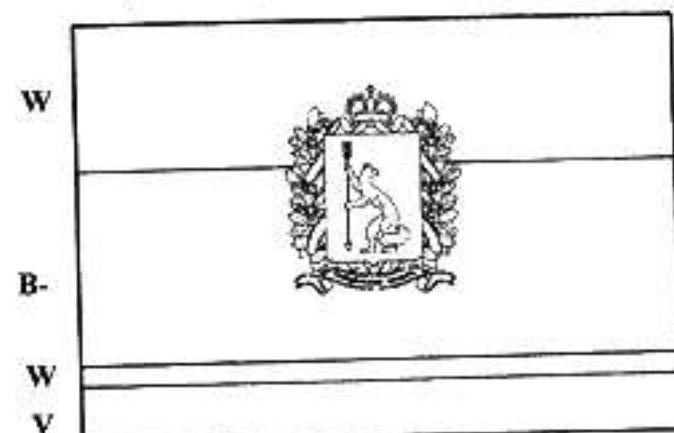

Obr. 9

vyložením. Pod štítem je červená, zlatě lemovaná stuha se stříbrným nápisem v azbuce „Sverdlovskaja oblast“ (obr. 9).

Vlajka Sverdlovské oblasti má čtyři vodorovné pruhy, bílý, světle modrý, bílý a zelený v poměru 7:9:1:3. Uprostřed vlajky je celý znak oblasti, přičemž jeho výška je $\frac{1}{2}$ šířky vlajky a jeho horní okraj je ve vzdálenosti $\frac{3}{20}$ šířky od horního okraje vlajky. Poměr šířky vlajky k jeho délce je 2:3 (obr. 10). Zákon povoluje užívat vlajku i bez vyobrazení znaku.

Autory znaku a vlajky jsou jekatěrinburští sourozenci, výtvarníci Oksana a Vjačeslav Starcevovi, kteří spolupracovali s poslancem oblastní dumy Andrejem Vybornovem, předsedou Komise pro symboly Sverdlovské oblasti (23).

Obr. 10

Základem pro znak Sverdlovské oblasti se stal znak jednoho z nejstarších ruských měst za Uralem – města Věrhoturja, které bylo založeno v r. 1598 na řece Tur. Na pečeti vévodky

Věrhoturja z r. 1689 byl stojící sobol se šípem a písmenem V (iniciálou města) (24). Tento motiv se stal základem znaku, který vytvořil v létě 1727 první ruský heraldik, piemontský hrabě Francisco de Santi, schváleného carem 28. (17.) července 1783 jako „sobel se šípem a písmenem V označujícím název města ve stříbrném poli“ (obr. 11) (25).

Při sverdlovské oblastní dumě, která vzešla z voleb v r. 1994, byla vytvořena soutěžní Komise pro vypracování návrhu znaku a vlajky. Ta rozhodnutím z 26. května 1995 vytvořila pracovní skupinu vedenou prezidentem jekatěrinburského Klubu faleristů a heraldiků „Starý sobol“ Valentinem Kondjurinem.

Pracovní skupina již 21. listopadu 1995 poslala do oblastní dumy své návrhy

znaku a vlajky Sverdlovské oblasti. Vyšla přitom z málo výrazného znaku újezdu Jekatěrinburku, který byl schválen 28. (17.) července 1783 v této podobě: „v zeleném poli stříbrná tavící pec a havířská šachta, připomínající, že se v okoli tohoto města nachází různé rudy“ (obr. 12) (26), a z návrhu nového znaku Jekatěrinburku. Ten byl vypracován v r. 1862 v oddělení znaků Heroldského departmentu vládního Senátu Ruské říše pod vedením heraldika Bernharda Khoena (1817-1886), jenž užíval pseudonym Charles Lawton. Znak nebyl však do r. 1917 schválen a byl popsán jako „černá tavící pec s červenými konturami a plamenem nad ní. Ve spodní části štítu dvě řady černých a zlatých malých helmic symbolizujících hornictví. Ve volné čtvrti štítu byl znak Permské gubernie“ (obr. 13) (27).

Pracovní skupina vypracovala návrh zeleného štítu se stříbrnou tavící pecí s černými konturami,

s červeným otvorem a plameny. Nad pecí byly tři zlaté osmicipé hvězdy, přičemž prostřední symbolizovala Ural, zbylé dvě pak Evropu a Asii. V dolní části štítu byly černé a zlaté malé helmice symbolizující dobývání zlata a rud (obr. 14).

Návrh vlajky Sverdlovské oblasti,

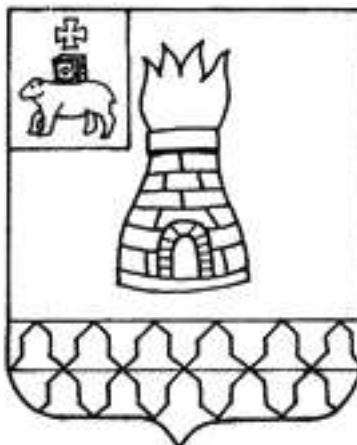
který vypracovala pracovní skupina, vycházel z návrhu znaku. Tvořily ho čtyři vodorovné pruhy, bílá, zelená, oranžová a černá, v poměru 4:4:1:1. Na bílém pruhu byly tři osmicipé oranžové hvězdy o průměru 3/5 šířky bílého pruhu. Poměr šířky k délce vlajky byl 3:5 (obr. 15).

Obr. 11

Obr. 12

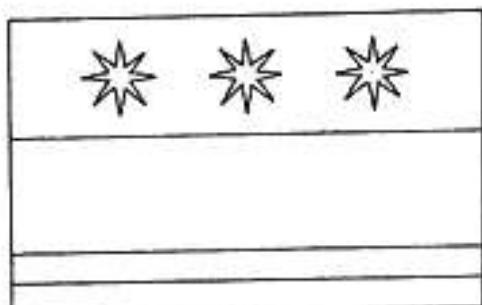
Obr. 13

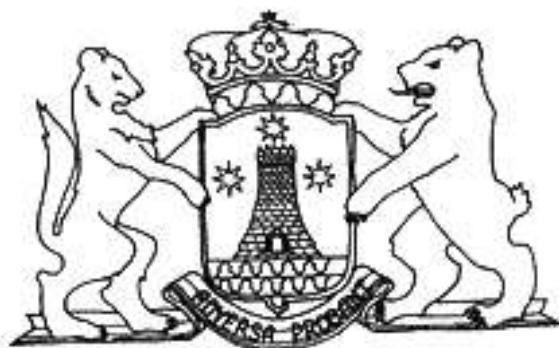
Obr. 14

Soutěžní návrh Aleksandra Grefenštejna (obr. 16) podaný pod značkou „Peter Greif“ předpokládal, že stuha v barvách této vlajky bude zdobit velký znak Sverdlovské oblasti (28).

O/W

Obr. 15

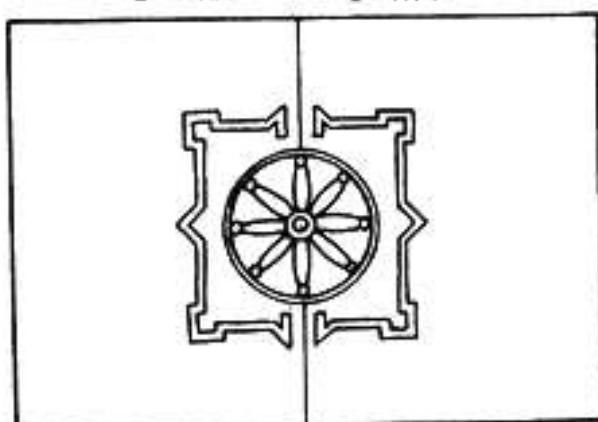
Obr. 16

Návrhy znaku a vlajky však nebyly schváleny a komise pouze uspořádala v jekatěrinburském Domě míru a družby výstavku všech návrhů (29).

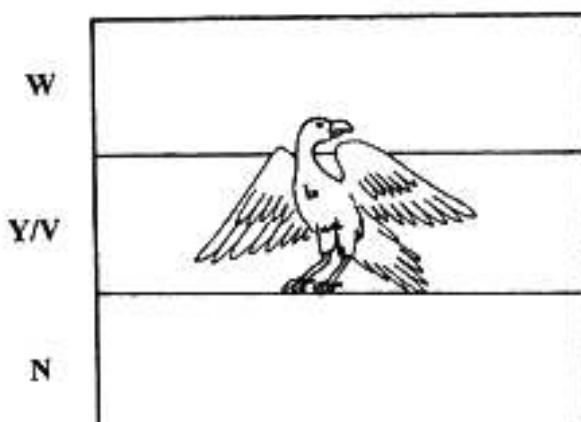
Dne 21. února 1996 na zasedání Sverdlovské oblastní dumy byly posouzeny návrhy

Y+W/R

Y+W/V

Obr. 17

Obr. 18

znaku a vlajky, které předložila nejen pracovní skupina, ale i jiní autoři. Roman Budník a Vladimir Tipikin ve svém návrhu využili červenou a zelenou barvu Uralské oblasti z r. 1918 (viz *Vexilotologie* č. 100, s. 1926) ve svislém uspořádání (obr. 17). Uprostřed vlajky byly zlaté (žluté) kontury pevnosti jekatěrinburského závodu, který založil kněz Vasilijs Tatiščev (1686-1750) v r. 1721. Uvnitř pevnosti bylo stříbrné (bilé) kolo, což je ochranná známka Jekatěrinburského metalurgického závodu (podle církevní legendy byla mučednice svatá Kateřina v r. 307 odsouzena k propletení do kola, avšak to se rozpadlo na kusy a usmrtilo pohany) (30).

Poslanec Sverdlovské oblastní dumy Anton Bakov podpořil návrh vlajky tvořené třemi stejně širokými vodorovnými pruhy, bílým, zeleným a černým, a zlatým sokolem uprostřed (obr. 18). Bilo-zeleno-černá vlajka se totiž objevila již v r. 1989 na 1. kulturologickém kongresu národa Mansi v městě Uraj v Turkmeneské oblasti (31). Zlatého sokola užívá od r. 1994 sverdlovská oblastní strana „Přeměna Uralu“ (Preobraženije Urala), která v roce 1995 i 1999 podporovala Eduarda

Rossela ve funkci gubernátora Sverdlovské oblasti.

Po volbách poslanců oblastní dumy a komory senátorů zákonodárného shromáždění Sverdlovské oblasti byla rozpuštěna jak soutěžní komise, tak i pracovní skupina V. Kondjurina a byla vytvořena Komise pro symboly Sverdlovské oblasti v čele s poslancem oblastní dumy Andrejem Vybornovem. Současně gubernátor oblasti Eduard Rossel navrhl přenést administrativní centrum oblasti z Jekatěrinburku do Věrhoturje. V souvislosti s tím byl vytvořen Verchoturský újezd (všechny ostatní obdobné obecní správní jednotky v oblasti i ve všech administrativních jednotkách Ruska se však nazývají rajóny).

Pro návrh jekatěrinburských umělců Vjačeslava Viktoroviče a jeho sestry Oksany Viktorovny Starcevové bylo na 13. zasedání oblastní dumy 11. března 1997 20 poslanců z 28. V té době byl ještě štit bez koruny a věnce a v takové podobě bylo navrženo, aby byl uprostřed vlajky, která měla poměr stran 3:5. Bílá symbolizovala čistotu, mír, moudrost a dobrovolnost. Modrá stálost, oddanost, dokonalost a upřímnost. Zelená úrodnost, svobodu, naději a rozkvět (32). Předseda Komise pro symboly poslanec Andrej Vybornov však prosadil, aby návrh znaku byl doplněn korunou a věncem a aby byl položen na list o poměru stran 2:3.

Poté, co byl zákon „O znaku a vlajce Sverdlovské oblasti“ přijat v r. 1997, oblastní duma jej poslala na heraldické posouzení do státní heroldie při prezidentovi Ruské federace a požádala o zapsání znaku i vlajky do státního heraldického registru Ruska. Státní herold G. V. Vilinbachov v dopise čj. A30/362 z 10.10.1997 uvedl řadu připomínek a návrhů ke znaku (o vlajce se nezminil ani jedním slovem!) a odmítl symboly zaregistrovat (33). Přesto znak a vlajka Sverdlovské oblasti, které byly přijaty v r. 1997, se nadále užívají bez jakýchkoliv změn.

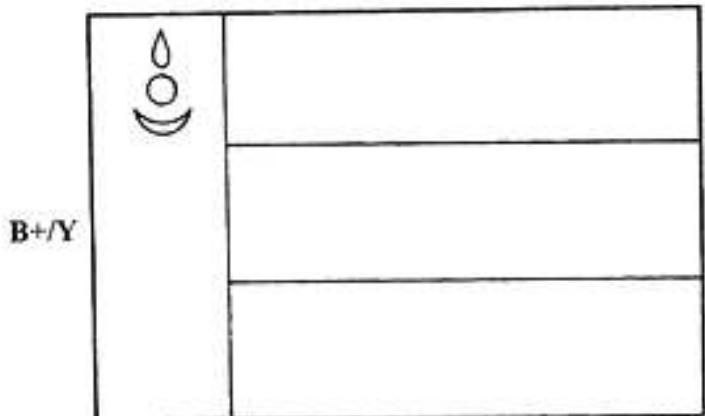
Aginský burjatský autonomní okruh

Dne 10. prosince 1996 po zveřejnění v novinách *Aginskaja pravda* č. 133 vstoupil v platnost zákon Aginského burjatského autonomního okruhu č. 1 „O znaku a vlajce Aginského burjatského autonomního okruhu“ (34). Předcházelo tomu nařízení č. 9, jímž duma okruhu zákon přijala 27. listopadu 1996, a podepsání zákona B. Ajušijevem, který je hlavou administrativy tohoto okruhu. Oficiální ceremoniál vztyčení vlajky okruhu (35) pak proběhl v osadě Aginskoje 11. prosince 1996.

V článku 1 je znak neheraldicky popsán. Štit má kruhovou podobu. Je ohrazen červeným podkladem a vnitřek je bílý. Na štítě je vymalován žlutý slunce s 15 zlatými paprsky, které vycházejí z modrého nebe nad tmavomodrými horami Alchanaj, Cháan Úula a Sógtó Úula a nad zelenou aginskou stepí. V popředí jsou tři vlnité pruhy – světle modrý, stříbrný a světle modrý – symbolizující řeky Aga, Onon a Olenguj (obr. 19). Znak lze reprodukovat i černobíle. Jeho autorem je Badmacyrjen Žugdurovic Gombožapov, malíř zaměstnaný v Aginsko-burjatské televizní a rozhlasové společnosti.

Obr. 19

Obr. 20

V článku 7 je vlajka nevexilogicky popsána. Má čtyři stejně široké pruhы, přičemž svislý žlutý je u žerdi. Bíлý, modrý a červený pruh jsou vodorovně položeny podobně jako na vlajce Ruské federace. V horní části žlutého pruhу je tmavomodrý plamen, slunce a měsíc z horní části sojomba. Poměr šířky k délce vlajky je 2:3 (obr. 20) (36). Autorem vlajky je důchodce Batožargal Šagdarov. Žlutá barva je od 9. století symbolem lamaismu. Toto

náboženství vyznávali především aginští Burjati. Na území okruhu se navíc nachází největší lamaistický klášter v Rusku.

Korjacký autonomní okruh

V polovině 17. století se území, které obývali Korjakové (37), rozprostíralo od řeky Anadyr (Pogyča) na severu po současné město Magadan na pobřeží Ochotského moře a zaujímalо i severní část poloostrova Kamčatka (jižní část Kamčatky obývali Itelmeni). Kmeny Čukčů a Korjaků neustále proti sobě bojovaly, přičemž bojovní Čukčové napadali Korjaky a odháněli jim stáda sobů. Pod záminkou ochrany Korjaků vybudovali ruští kozáci v r. 1652 anadyrskou a v r. 1679 aklanskou pevnost, které se staly centrem ruské expanze na Kamčatku a Čukotku. Po expedici Vladimíra Atlasova v letech 1696 až 1699 byla Kamčatka včleněna do Ruska.

Když byla v r. 1771 anadyrská pevnost zrušena, správa území obývaných Korjaky a Čukči přešla do města Gižiga (Ižiginsk, v současnosti už neexistuje), které bylo založeno v r. 1753. Toto město se stalo centrem újezdu Irkutského místodržitelství, jehož městům schválila carevna Kateřina znaky 26.10.1790. Podle pravidla, které v té době platilo pro ruskou heraldiku, byl v horní části štítu znak Irkutského místodržitelství – „ve stříbrném poli běžící tygr se sobolem v tlamě“.

Obr. 21

Obr. 22

Město Aklansk (nyní je v těchto místech osada Oklan) mělo mluvici znak, „ve zlatém poli stojícího medvěda“, protože oklan v korjačtině označuje medvěda (obr. 21) (38). Ve znaku Gižigi byla „pevnost na mořském břehu“ (obr. 22) (39). Dne 22.6. (4.7.) 1851 byl schválen znak pro Kamčatskou oblast, která byla vytvořena v r. 1849. „Ve stříbrném štítu

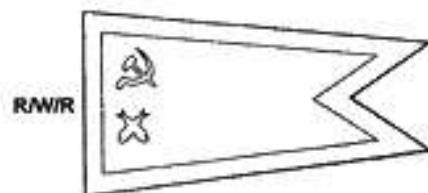
tři sopky neboli černé hory, z nichž vystupuje oheň. Štit je ozdoben carskou korunou“ (obr. 23) (40).

Během Východní války, která probíhala v letech 1853 až 1856, byl Petropavlovsk v r. 1854 napaden francouzsko-britským oddílem válečného loďstva a v dubnu 1855 bylo obyvatelstvo evakuováno. Kamčatská oblast byla zrušena a její území začleněno do Přimorské oblasti vytvořené v r. 1856. Znak Kamčatské oblasti posloužil za vzor pro znak Přimorské oblasti, který byl schválen 5.7.1878 a popsán následujícím způsobem: „Ve stříbrném poli lazurový sloup mezi dvěma černými sopkami s nachovými plameny. Štít je ozdoben starou carskou korunou a ovinut zlatými dubovými ratolestmi, spojenými alexandrovskou stuhou“ (červenou stuhou Řádu sv. kněze Alexandra Něvského) (obr. 24) (41).

V r. 1909 byla v rámci Přiamurského generálního gubernátorství obnovena Kamčatská oblast. Po revoluci v r. 1917 o po občanské válce (od listopadu 1920 do března 1921 byla Kamčatka formálně součástí Dálněvýchodní republiky) byla Kamčatská oblast začleněna v r. 1925 do Dálněvýchodního kraje RSFSR.

Od r. 1924 se využíváním přírodního bohatství Kamčatky a zásobováním jejich obyvatel zbožím zabývala Ochotsko-kamčatská akciová společnost na zpracování ryb (OKARO), jejíž lodě vyvěšovaly na hlavním stožáru trojúhelníkovou vlajku lodi na zpracování ryb RSFSR. Ta byla schválena v r. 1923 a byl to bílý dvojplamen s červeným lemem, na němž byl u žerdi červený srp a červené kladivo nad červenými rybami – lososem a jeseterem – se zkříženými

hlavami (obr. 25) (42). Červený losos a jeseter se dostali i na bílou velitelskou vlajku lodi na zpracování ryb

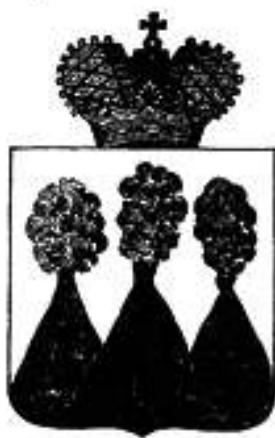

Obr. 25

SSSR, která byla zeleně lemována a jejíž podoba byla schválena 29.8.1924 (obr. 26) (43).

Na Karagynském ostrově byl založen závod na zpracování krabů. Lodě tohoto závodu, které byly největší na Dálném Východě, nesly na hlavním stožáru červeno-zelené trojúhelníkové vlajky trustu na zpracování krabů (obr. 27) (44).

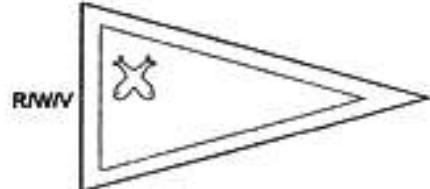
V souladu s usnesením prezidia Všeruského ústředního výkonného výboru sovětu poslanců pracujících RSFSR (VCIK) z 10.12.1930 pod číslem 430/s a s názvem „O organizaci národních sdružení v oblastech obývaných malými národnostmi Severu“ (45) byl vytvořen Korjacký národnostní okruh a včleněn do Kamčatské oblasti, která vznikla v rámci Dálněvýchodního kraje 20.10.1932. Když byl 20.10.1938 Dálněvýchodní kraj rozdělen na Přimorský a Chabarovský kraj, Kamčatská oblast s Korjackým a Čukotským národnostním okruhem byla včleněna do Chabarovského kraje. Dne 23.1.1956 z něho byla vyčleněna a stala se samostatnou oblastí RSFSR, v jejímž rámci existoval Korjacký národnostní okruh (46).

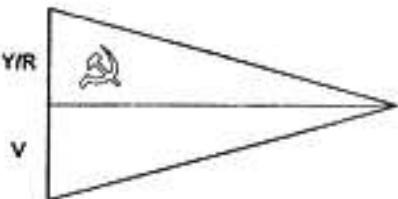
Obr. 23

Obr. 24

Obr. 26

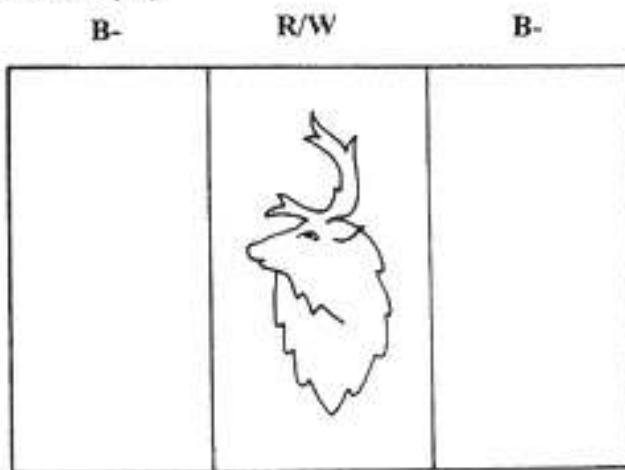
Obr. 27

Podle ústavy SSSR z r. 1977 a ústavy RSFSR z r. 1978 byly národnostní okruhy přejmenovány na autonomní okruhy a tento okruh se začal nazývat Korjacký autonomní okruh. V r. 1992 Sovět lidových poslanců Korjackého autonomního okruhu rozhodl o vystoupení okruhu z Kamčatské oblasti, avšak toto rozhodnutí nebylo legislativně zpracováno a nevstoupilo v život (47).

Podle ústavy Ruské federace z r. 1993 se autonomní okruhy staly rovnoprávnými subjekty federace a mezi Kamčatskou oblastí a Korjackým autonomním okruhem byla uzavřena společná smlouva o vymezení řízení a zplnomocnění (48).

Obr. 28

Obr. 29

Až 6. července 1999, deset dní po jeho otištění v novinách *Narodovlastije* (49), nabyl platnosti zákon č. 61-oz „O vlajce a znaku Korjackého autonomního okruhu“. Přitom gubernátorka okruhu Valentina Broněvičová ho podepsala již 28.7.1998 a duma okruhu ho přijala 13.7.1998. V článku 4 tohoto zákona je znak popsán jako „modrý štit s červenou hlavou, na němž je stříbrný běžící sob polární“ (*Rangifer tarandus*) (obr. 28). Autorem znaku je Alexandr Počekutov. Podle článku 7 zákona je vlajkou okruhu „list (2:3) se třemi svislými pruhy, světle modrým, bílým a světle modrým. Uprostřed bílého pruhu je červená stylizovaná hlava soba polárního“ (obr. 29) (50). Nutno však upozornit, že výsady na paroží jsou nakresleny chybě, protože u tohoto druhu sobů jsou pouze na zadní straně. Autorem vlajky je Alexandr Prichod'ko.

Všechny informace O. I. Tamovského o bílo-zelené (3:1) vlajce okruhu se zlatým sluncem uprostřed a o červeno-černo-bílé (1:3:1) „vlajce Petropavlovsko-Kamčatské oblasti“, které se užívaly pří již v r. 1992, (51) jsou jeho výmyslem.

Kamčatská oblast zatím nemá ani znak, ani vlajku (52).

Tajmyrský (Dolgano-něnecký) autonomní okruh

V souladu s usnesením prezidia Všeruského ústředního výkonného výboru sovětu poslanců pracujících RSFSR (VCIK) z 10.12.1930 pod číslem 430/s a s názvem „O organizaci národních sdružení v oblastech obývaných malými národnostmi Severu“ byl vytvořen Tajmyrský (Dolgano-nědecký) národnostní okruh v rámci Východosibiřského kraje RSFSR. Vznikl v letech 1931 až 1932 z Chatangské domorodé oblasti, Tazovské domorodé oblasti Východosibiřského kraje a Chatangsko-anabarské oblasti Jakutské ASSR. Poté, co byl 7.12.1934 vyčleněn z Východosibiřského kraje znova vytvořený Krasnojarský kraj, byl do něho začleněn Tajmyrský národnostní okruh, Evenkovský národnostní okruh a Katangská národní oblast.

Podle Ústavy SSSR z r. 1997 a Ústavy RSFSR z r. 1978 byl okruh přejmenován na Tajmyrský (Dolgano-nědecký) autonomní okruh (53). Podle Ústavy Ruské federace z r. 1993 se

okruh stal rovnoprávným subjektem ve federaci, ale zůstal v rámci Krasnojarského kraje, s nímž podepsal dohodu o vymezení hranic a zplnomocnění.

Dne 25. března 1998 usnesením Dumy okruhu č. 13-447P bylo schváleno „Nařízení o znaku Tajmyrského (Dolgano-něneckého) autonomního okruhu“. Znak je tvořen modrým štítem, na němž je doleva letící berneška rudokrká (Branta ruficollis) přirozené barvy (vole, přední strana hrudi a krku jsou červené, skvrny na bocích zobáku, boky a místa pod ocasem jsou bílé, hlava, zadní část krku, hřbet, břicho a křídla jsou černá). Nad berneškou v horní části štítu je stříbrný kruh se čtyřmi úzkými stříbrnými paprsky (obr. 30) (54). Berneška rudokrká je vzácným endemickým druhem hus, které hnízdí pouze na březích Tajmyrského, Jamalského a Gydanského poloostrova arktického pobřeží Severního ledového oceánu a je zapsána do „Červené knihy Ruska“. Stříbrný kruh s paprsky symbolizuje arktické slunce a rovněž vyjadřuje skutečnost, že na území Tajmyrského (Dolgano-něbeckého) autonomního okruhu je nejsevernější bod evroasijské pevniny (Čeljuskinův mys).

Autorem znaku je vedoucí výtvarník tajmyrského okruhového Centra národní tvorivosti Vladimir Sergejevič Taraněc.

Vlastní vlajku tento autonomní okruh dosud nemá (55).

Ust'-ordynský burjatský autonomní okruh

Dne 25. června 1997 podepsal představitel administrativy Ust'-ordynského burjatského autonomního okruhu V.G. Malejev zákon č. 19-oz „O znaku a vlajce Ust'-ordynského burjatského autonomního okruhu“, který přijala Duma okruhu 17.6.1997.

V článku 4 tohoto zákona je znak pseudoheraldicky popsán. Tvoří jej štit, rozdělený kosmo na stříbrné a zelené pole. Uprostřed je zlatý kruh se stříbrným slunečním znakem „arbagar“. Ve čtyřech stranách stranách od kruhu jsou malé zlaté kroužky (obr. 31).

„Arbagar“ je starý burjatský sluneční znak, který symbolizuje nekonečný koloběh života, pohyb, věčnost, štěstí, trojjedinost vesmíru, země a burjatských ras. Je obdobou solárních znaků jiných národů, jako je kalmycký „has temdeg“, tibetský „junden“ či sanskrtská „svastika“.

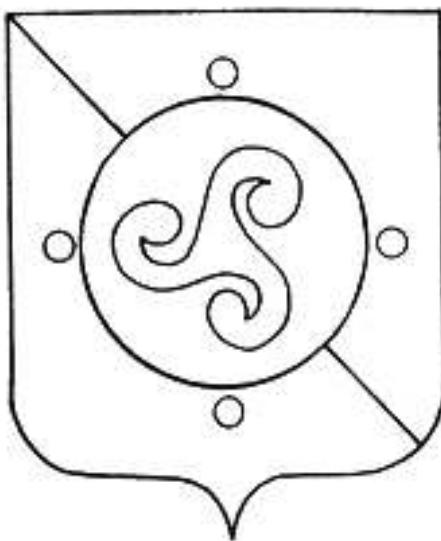
Stříbrná (bílá) symbolizuje mléko – nejdůležitější a základní potravinu Burjatů. Zelená značí rostlinné bohatství okruhu.

V článku 8 je nevexilogicky popsána vlajka okruhu.

Vlajkou okruhu je list tvořený dvěma vodorovnými pruhy, tmavě modrým a bílým. Poměr modrého pruhu k bílému je 7:1. Uprostřed modrého pruhu je žlutý kruh s bílým burjatským slunečním znakem „arbagar“. Průměr kruhu se rovná polovině šířky modrého pruhu. Nahoře, dole, vpravo a vlevo od kruhu jsou čtyři malé žluté kroužky. Na dolním bílém pruhu je červený burjatský tradiční ornament, který má analogickou funkci jako ornament „zeg“ na kalmyckém znaku (56) či ornament „tumen nasan“ na mongolském znaku (57) a symbolizuje kočovný způsob života burjatských kmenů.

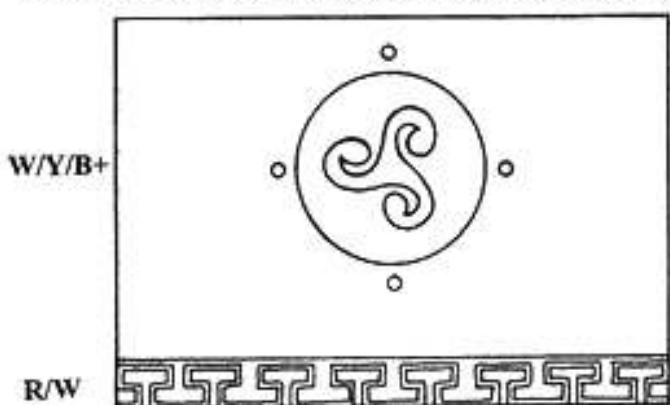

Obr. 30

Obr. 31

v minulosti a rozkvět v budoucnu. Tmavě modrá symbolizuje věčně modré nebe čili Chuche

Obr. 32

Munche Tengri burjatsko-mongolskou a všeturkickou Šamanskou kosmogonii a mytologii. Poměr šířky k délce vlajky je 2:3 (obr. 32).

Autorem návrhu vlajky jsou malíři A.A. Bulgatov a M.R. Dambijevová (58). Ti vyšli z tzv. „Geserova praporu“, který vznikl v r. 1993 ve Středisku burjatské národní kultury v Ulan-Ude pod vedením D. D. Durova. Byl to tmavomodrý list s trojlistkovým „arbagarem“ (59). Geser (burjatsky Abaj Geser chubun)

je epický kulturní hrdina burjatské, mongolské, tuvské a tibetsko-barmské mytologie (60).

Všechna sdělení Olega Ivanoviče Tarnovského otištěná v různých vexilogických publikacích (61) o dvou variantách vlajky autonomního okruhu, která se měla užívat od r. 1992, jsou vymyšlená.

(Přeložil A. Brožek)

Poznámky:

- (1) Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossijskoj Imperii, vněsennyje v Polnoje Sobranije zakonov s 1649 po 1900 god, Reprint dila z r. 1900 sestaveného P.P. von Vinklerem, Moskva 1990, s. 196.
- (2) Bolchovitinov, N.N.: Russko-amerikanskiye otношения i prodaža Aljaski. 1834-1867, Moskva 1990, s. 153-165.
- (3) Ivanov, K.A.: Flagi gosudarstv mira. Moskva 1971, s. 42
- (4) Encyklopedie „Graždanskaja vojna i vojennaja intervencija v SSSR. Moskva 1983, s. 33.
- (5) Tamtéž, s. 164-165, mapa s. 144 a 145.
- (6) Ivanov, K.A.: Op. cit., s. 46, il. na s. 60.
- (7) O jejim znaku a vlajce viz Vexilogie č. 102, s. 1953-1954.
- (8) SSSR: administrativno-territorialnoe dělenije sojuznych respublik, Oficiální příručka Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR. Moskva, 1987, s. 148-149.
- (9) Jeji plocha čini 363,7 tis. km², počet obyvatel v r. 1997 dosáhl 1,037 mil.
- (10) Text zákona s barevným vyobrazením znaku a vlajky a přiložený oficiální text laskavě poskytl autoru článku zástupce hlavy administrace Amurské oblasti A. I. Škurin dopisem čj. 01-21-190/113 z 27.1.2000.
- (11) Zkratka zko (nikoliv 3KO, jak chybně uvádí Vexilogie č. 112, s. 2108) značí zákon Kurské oblasti, zatímco PD znamená usnesení (postanovlenije) dumy. Xerokopii oficiálního textu zákona zaslal 1. náměstek předsedy Kurské oblastní dumy N. Ivanov dopisem z 21.2.1997 pod čj. D-01-01-/66.
- (12) Doslovny popis znaku je uveden např. v článku V. A. Lomancev – P. Exner: Nové symboly ruských oblastí, Vexilogie č. 112, s. 2107-2112. Je třeba upozornit na skutečnost, že v oficiálním textu je chybně uvedeno, že krajní pruh je dvojnásobkem kteréhokoliv z vnitřních pruhů. Ve skutečnosti je to naopak. Na tuto závažnou chybu autor tohoto článku již upozornil gubernátora Kurské oblasti A. V. Ruckého.
- (13) Soboleva, N.A.: Rossiskaja i oblastnaja heraldika XVIII-XIX vv.. Moskva 1981, s.57-58, 104.
- (14) Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossijskoj Imperii, vněsennyje v Polnoje Sobranije zakonov s 1649 po 1900 god, op. cit., s. 80.

- (15) Tamtéž, s. 183.
- (16) Vlajka již byla popsána a vyobrazena ve Vexilogii č. 112, s. 2110.
- (17) Popis znaku ve Vexilogii č. 112 lze doplnit údajem, že oči a jazyk kuny jsou červené, dubové ratolesti zlaté. Xerokopie autentických dokumentů včetně barevné kresby znaku poslal autoru tohoto článku vedoucí organizačně-analytického oddělení aparátu administrativy L.F. Šmakov v dopise čj. 10/16-26 z 28. 1. 1999.
- (18) Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossijskoj Imperii, vněsennyye v Polnoje Sobranije zakonov s 1649 po 1900 god, op. cit., s. 186.
- (19) Tamtéž, s. 159.
- (20) Tamtéž, s. 192.
- (21) Soboleva, N.A.: Op. cit., s. 49, 218.
- (22) Sverdlovská oblast byla vytvořena 17. ledna 1934 na ploše 194 803 km². V r. 1998 ji obývalo 4 896 710 osob, administrativním centrem byl Jekatěrinburg (v letech 1924 až 1991 se nazýval Sverdlovsk), v němž žilo v tom roce 1 371 830 obyvatel.
- (23) Xerokopie autentických dokumentů včetně barevné kresby znaku a vlajky i další materiály o znaku a vlajce, které autoru laskavě poskytl vedoucí aparátu zákonodárného shromáždění Sverdlovské oblasti A.N. Vorošilov dopisem čj. 0408-1545 z 6.2.1998. Viz též Vědomosti Zakonodátel'nogo Sobranija Sverdlovskoj oblasti č. 12, 1997, s. 21-27.
- (24) Soboleva, N.A.: Op. cit., s. 204.
- (25) Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossijskoj Imperii, vněsennyye v Polnoje Sobranije zakonov s 1649 po 1900 god, op. cit., s. 29.
- (26) Tamtéž, s. 49.
- (27) Rodin F.V.: Rossijskaja heraldika čerez prizmu istorii gerba Jekaterinburga. In: Sbornik Uralskogo istoriko-rodoslovnogo obščestva „Uralskij Rodověd“, vypusk 1, Jekatěrinburg 1996, s. 98, obr. s. 102.
- (28) Vorošilin S.I.: Naše dělo predložit... „Dělovoj kvartal“ (Jekatěrinburg) č. 5 z 8. února 1996, s. 42-44.
- (29) Barevné fotografie z této výstavy laskavě poskytl autoru článku jekatěrinburský genealog a heraldik Fjodor Vladimirovič Rodin. Kresby překreslila Alla Revnivcevová.
- (30) Rodin F.V.: Op. cit., s. 100.
- (31) Vorošilin S.I.: Spravka po istorii flagov Urala i Sibiri. Příloha č. 8 k „Rešenije rabečej gruppy pri Komissiji po razrabotke projektov gerba i flaga Sverdlovskoj oblasti. Jekatěrinburg 1995.
- (32) Hinzel L. v jekatěrinburských novinách „Na smenu“ č. 32 z 13.3.1997, s. 3.
- (33) Odpověď ředitele oddělení státoprávní činnosti vlády Sverdlovské oblasti V. P. Mironova čj. 12-23 ze 3.2.1999 na dotaz autora článku.
- (34) Xerokopie oficiálních dokumentů včetně barevné kresby znaku a vlajky laskavě poskytl 1. náměstek hlavy administrativy okruhu B. Rygynov dopisem čj. BR-02-182/03 8. dubna 1999.
- (35) Území o rozloze 19 609 km² obývá 79 430 osob, z toho 54,9 % je burjatské národností a 40,8 % ruské. Okruh byl vytvořen 26.9.1937, do 16.9.1958 se nazýval Aginský burjatskomongolský národnostní okruh, v r. 1977 byl přejmenován na autonomní okruh. Od 27.4.1921 byl aginský ajmak součástí Burjatsko-mongolské autonomní oblasti Dálněvýchodní republiky, od 30.5.1923 Burjatsko-mongolské ASSR Dálněvýchodního kraje RSFSR, od 26.9.1937 součástí Čitské oblasti.
- (36) Informace o vlajkách okruhu, které poskytl O. I. Tarnovskij a které byly otištěny např. v časopisech Flagmaster 074, s. 6, 207. Flaggenmitteilung, Gaceta de Banderas č. 3/1993/7 či Emblemes et Pavillons č. 35, jsou zcela vymyšlené.
- (37) Korjakové (vlastní etnický název nymylan) a Čukčové (vlastní etnický název luoravetlan) patří mezi eskymácké kmeny a hovoří jazyky, které jsou si podobné a jsou zařazovány do čukotsko-kamčatské jazykové rodiny. V Ruské federaci žije 8 tisíc Korjaků a 14 tisíc Čukčů.

- (38) Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossiskoj Imperii, vneshennyje v Polnoje Sobranije zakonov s 1649 po 1900 god, op. cit., s. 1.
- (39) Tamtež, s. 40.
- (40) Tamtež, s. XXIII.
- (41) Tamtež, s. 198.
- (42) Ivanov, K. A.: Op. cit., s. 46.
- (43) Tamtež, s. 46 a 47.
- (44) Tamtež, s. 47.
- (45) Státní archiv Ruské federace, fond 1235, seznam 44, spis 60, s. 9-11.
- (46) SSSR: administrativno-territorialnoe delenie sojuznykh respublik, op. cit., s. 86, 94, 148-149.
- (47) Dopis zástupce představitele administrace Korjackého autonomního okruhu V. I. Uryvského čj. 1035 z 31.7. 1992.
- (48) Správním centrem je osada Palana, území okruhu měří 301,5 tis. km² a obývá je 31,9 tisíc osob, Korjaci v r. 1998 tvoří 16 % populace, zatímco ještě v r. 1937 jejich podíl činil 60 %.
- (49) Informaci o oficiálním otištění zákona a o autorech vlajky a znaku zaslal zástupce gubernátora B. P. Levčuk dopisem čj. 232 z 25. 2. 2000.
- (50) Xerokopie textu zákona okruhu s barevnou kresbou znaku a vlajky ochotně zaslal vicegubernátor Korjackého autonomního okruhu V. I. Uryvskij dopisem čj. 1546 z 22. 12. 1999.
- (51) Flagmaster 073, s. 8, 207. Flaggenmitteilung, Gaceta de Banderas č. 3/1993, Emblemes et Pavillons č.35 ad.
- (52) Odpověď zástupce gubernátora Kamčatské oblasti N. M. Piskuna z 31. 1. 2000 pod č. 34-235 na dotaz autora této stati.
- (53) Okruh se rozkládá na 862,1 km² a v r. 1998 v něm žilo 55 000 obyvatel.
- (54) Xerokopie autentického textu nařízení s barevným vyobrazením znaku laskavě zaslala náměstkyně gubernátora Tajmyrského (Dolgano-německého) autonomního okruhu L.V. Muťjanovová v dopise z 22.12.1999 pod čj. 1233.
- (55) Informace O.I. Tarnovského o vlajce tohoto okruhu jsou zcela nepravdivé.
- (56) Vexilogie č. 93, s. 1815.
- (57) Vexilogie č. 86, s. 1690.
- (58) Informace o autorech znaku a vlajky a xerokopie textu zákona s kresbami vlajky a znaku laskavě zaslala dopisem z 29.12.1999 A.A. Malkovská z Administrativy Ust'-ordynského burjatského okruhu.
- (59) Rossijskaja gazeta č. 141 (757) z 24.7.1993, s. 8.
- (60) Údaje o burjatské mytologii uvedeny podle článku N.L. Žukovské „Burjatskaja mythologija“ otištěného v encyklopedii „Mify narodov mira“, 1. díl, Moskva 1991, s. 197-198.
- (61) Flagmaster 073, s. 8, Flagmaster 074, s. 8, 207. Flaggenmitteilung, Gaceta de Banderas č. 3/1997/7, Emblemes et Pavillons č.35 ad.

The third part of the series by M.V. Revnivtsev brings new information about symbols of 3 regions and 4 autonomous districts forming the Russian Federation; the previous data about Kursk Region (see VEXILOLOGIE No. 112) are précised. The Amur regional flag (Fig.5) from 16 April 1999 symbolizes the rich history of the Littoral territory and workers and soldiers deeds of bravery credited to the inhabitants of the town of Amursk. A wavy bend recalls the Amur River. The Orenburg region's flag was officially inaugurated on 29 October 1997 – its red surface (2:3) is charged with the arms. They consist of two crossed tsarist flags, a golden patriarchal cross and a crescent in the red shield, while blue marten is running in the silver chief. The present arms were modelled in accordance with those adopted for the Orenburg gubernia in 1867. The flag of the Sverdlovsk Region has three colours horizontally disposed in

four stripes (white, light blue, white, and green) of widths 7:9:1:3. The full achievement is placed in the centre – a silver sable on a red shield (Fig.10). The arms are rooted in the coat-of-arms of the town of Verhoturya and are known from the seal of the Duke of Verhoturya dated 1689 already. The Aga Buryat autonomous district adopted its symbols on 10 December 1996. Its flag (Fig.20) consists of four stripes – a yellow vertical stripe was added to the Russian tricolour. The pictogram consisting of a flame, the Sun and the Moon is placed in dark blue colour to the upper part of a yellow stripe, colour of which symbolizes Lamaism confessed by majority of the Aga Buryats. The Koryak autonomous district has been displaying its own flag in 2:3 ratio (Fig.29) since 28 July 1998. It is divided vertically (B-,W,B-) and charged with a red stylised head of the Nordic stag. The flag of the Ust'Ord Buryat autonomous district (Fig.32) shows two horizontal stripes (pale blue over white) of widths 7:1. A yellow disc charged with a white Buryat solar sign "arbagar" is situated in the middle of a blue stripe. The bottom stripe is adorned with a red traditional ornament of the Buryats. It symbolizes the Nomadic way of life of the Buryat tribes in the past and their prosperous future. Dark blue colour stands for a blue sky forever.

Jiří Tenora

VYJÁDŘENÍ SMUTKU VLAJKOU

Podnětem k napsání této úvahy mi byly obrazové reportáže z pohřbu jordánského krále Husejna v Ammánu dne 8. února 1999. Z vexilogického hlediska lze pozorovat při pohřbu význačného státníka dvě zvláštnosti. Je to jednak jiný způsob vztyčování národních (státních) vlajek, jednak přikrytí rakve s tělesnými pozůstatky touto vlajkou či praporem. Existují prý společenství, kde bývá zvykem zabalit celé tělo do vlajky nebo namalovat na rakev vyobrazení vlajky (4). Tyto zvyky zde pominu, poněvadž jsou našemu čtení příliš vzdálené.

O symbolice a o způsobu vztyčování vlajek se lze dočist téměř v každé vexilogické knize. Krátce budiž připomenuto, že se vlajka svížně vztyčí až ke hrotu stožáru, načež se pomalu spustí do jedné třetiny nebo poloviny jeho výšky. Myslí se tím, až kam má dosáhnout dolní lem vlajky. Tímto aktem se symbolicky ponechá nad skutečnou vlajkou místo pro neviditelnou vlajku smrti. Některé státy předpisují jako alternativu vztyčení vlajky až ke hrotu stožáru, ale opatřené jednoduchou nebo dvojitou stuhou připevněnou na horním rohu, jiné, např. Česká republika, tento způsob nepřipouštějí. Další možnosti bývá vyvěšení černé vlajky, ta se ovšem nikdy nesmí vztyčit do půl žerdi.

O přikrytí rakve praporem jsou informace v knížkách již řídší. Rakev s králem Husejnem byla přikryta tak, že červený trojúhelník s bílou hvězdou byl nad jeho hlavou, zelený (dolní) pruh po jeho levici a černý (horní) po pravici, takže byl vidět rub praporu. Pro truchlici nebo přihlížející (ať už na místě nebo v televizi či v novinách) bezvýznamný detail. Domnívám se, že vlajka (prapor) má přikrývat rakev tak, aby její nejčestnější plocha - to jest místo kde bývá kanton - byla nad levým ramenem nebo žrtvou. Tato část vlajky tak přikrývá srdce, které se v symbolice umisťuje v levé půli lidského těla, i když anatomicky je uprostřed. Srdce jako nejdůležitější orgán je už od pradávna sidlem nejvyšších projevů člověka, lásky a statečnosti (srdce jako symbol lásky, srdečnost jako synonym statečnosti). Je-li vlajka položena na rakev jak právě popsáno, je vidět její líc. Tento nesoulad mne přinutil položit si otázku: Byla králova rakev přikryta správně? Problém zde tkví v tom, že zde vlajka nevlaje na stožáru. Její umístění připomíná spíš prapor visící na přičném břevně, např. na průčeli budovy, kde musíme vidět rub. Zde je však prapor rozvinut ne na svislé ploše, nýbrž na vodorovné. Státy s vlajkami souměrnými podle podélné osy tyto starosti pochopitelně nemají.

Studium mně dostupných pramenů vneslo do problematiky jasno jen částečně. O tom, že žerďový lem má být u hlavy, není sporu. Všichni autoři (1-5) jsou zajedno, že se vlajka nemá dotýkat země, že rakev nemá být vlajkou zabalena. Konsens panuje také v tom, že vlajka má

být před spuštěním rakve do hrobu, žároviště nebo može pietně sňata. Rozdíl spočívá pouze v tom, zda má být vidět líc nebo rub. Většina zastává autoritativně názor, že je třeba vidět líc. Jediný Drdacký (1) svoje tvrzení odůvodňuje, i když podle mne dosud nemotorně a ne přesvědčivě. "Jen ve zcela výjimečném případě možno užít státní vlajky také jiným způsobem, totiž k pokrytí rakve s tělesnými pozůstatky vynikajícího občana. Jde totiž o případ symbolického rozvinutí státní vlajky na vodorovné ploše. Modrý klin spočívá nad hlavou a bílý pruh nad levou půli těla. Vlajka se ovšem nesmí dotýkat země a nesmí být spuštěna s rakví do hrobu nebo žároviště. Uvedeným způsobem byla pokryta rakev prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka. Umístění bílého pruhu nad levou půli těla jest odůvodněno s hlediska heraldického představou rytíře, tasícího meč pravici a držícího v levici praporec v podobě státní vlajky československé, jehož bílý pruh při naklonění směřuje k levé straně rytířova těla." Můj komentář: Drží-li rytíř praporec v levé ruce, pak nejen bílý pruh, ale i celá vlajka je na levé straně, a když někam směřuje, tak jen dopředu.

Jediný hlas doporučující rub jsem našel v brožuře Zbyška Svobody (5): "Při smutečním obřadu může být státní prapor položen na rakvi, ale musí být důstojně sňat před spuštěním do hrobu nebo žároviště. Prapor se klade na rakev tak, aby modrý klin byl u hlavy zemřelého a bílé pole u pravé ruky." Jinými slovy, v tomto případě se předepisuje, aby byl vidět rub praporu.

I v Ammánu mají odborníky na protokol, at' už na ministerstvu zahraničí nebo na královském dvoře. Proto lze sotva předpokládat, že by se organizátoři pohřbu dopustili protokolární chyby. Jako vysvětlení se mi jeví arabský pohled na vlajku. Arabové pokládají za líc vlajky tu stranu, kterou vidí pozorovatel, vlaje-li od stožáru doleva, tj. tu stranu, kterou Evropané pokládají za rub. Je-li tomu tak, byla rakev správně přikryta na arabský způsob.

Literatura:

- (1) Karel Drdacký, Státní vlajka a prapory při slavnostní výzdobě soukromé. 2. vyd. Praha: Studijní oddělení ministerstva vnitra, 1947. S. 25.
- (2) Joint Committee on Printing, Our Flag (United States Congress, 100th Congress, 2nd session, H.Doc. 100-247. Washington: US Government Printing Office, 1989. S. 18, obr. na s. 14.
- (3) Léon Nyssen, Guide des drapeaux. Protocole et usage en Belgique. Verviers: Librairie "La Dérive", 1994. S. 76, obr. na s. 175.
- (4) Whitney Smith, Die Zeichen der Menschen und Völker. Luzern: Reich Verlag, 1975. S. 104.
- (5) Zbyšek Svoboda, Česká státní a vojenská symbolika. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 1996. S. 44.

The author is describing the way how the coffin of the Jordan king was covered with the Jordan flag in 1999. As the reverse of the flag was seen and not its obverse, he thinks that the rule for covering the coffins with flags in the Arab world is not the same as in Europe.

ZPRÁVA ZE 30. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU

Jubilejní výroční členská schůze se uskutečnila 26. května 2001 poprvé v klubovně v Sabinově ulici č. 8 v Praze 3. V úvodním slově přivítal předseda klubu doc. Ludvík Mucha celkem 21 účastníků, z nichž z nejvzdálenějšího místa přicestoval kol. Strašifták (z Galanty na Slovensku). Svou neúčast omluvilo 5 členů klubu.

Zprávu o činnosti výboru VK za období od poslední VČS 10.9.2000 přednesl člen výboru mgr. Jiří Eichler, který se zaměřil především na prezentaci klubu a práce jeho členů na

veřejnosti. Výbor především ocenil průběh 2. ČNVK a 1. česko-německého setkání vexilogů v Ústí nad Labem a jejich organizátorovi ing. Aleši Brožkovi udělil čestné uznání, které mu bylo v průběhu schůze slavnostně předáno. Součástí prezentace VK jsou i novelizované internetové stránky klubu (web.uhk.cz/cvp), které spravuje ing. Exner. Výbor také oceňuje představení VK v médiích při příležitosti konání 2. ČNVK (ing. Brožek), jakož i informaci o činnosti členů klubu v parlamentním podvýboru pro heraldiku a vexilogii na úseku obecních a krajských praporů (mgr. Fojtík). Podnikatelům ve výrobě vlajek a praporů byly distribuovány propagační letáčky, které mají seznámit je samotné i jejich zákazníky s existencí a činností klubu. Výbor vyzdvíhl i publikační aktivity členů – ing. Exner připravuje vydání Sborníku z II. ČNVK, spolu s mgr. Fojtíkem, dr. Svobodou a libereckou společností LIBEA zahájili práci na publikaci „Užívání praporů a vlajek v ČR“, která by se v blízké budoucnosti měla stát praktickou pomůckou pro širokou veřejnost. Byly zahájeny práce na zvláštní publikaci vydávané při příležitosti 30. výročí založení klubu, kterou chce výbor distribuovat jako přílohu *Vexilogie* č. 123. Oceněn byl i ediční počin ing. Exnera, jehož Středisko vexilogických informací vydalo již 2 čísla lexikonu s kompletním přehledem nových obecních praporů, přijatých po r. 1990. Je potěšitelné, že za samozřejmost můžeme již považovat řádné vydání tří čísel zpravodaje *Vexilogie* (č. 117-119) a anglicky psaného *Vexilokontaktu* (Flags over Czech towns). Závěrem svého vystoupení seznámil mgr. Eichler účastníky schůze s tím, že k datu jejího konání má klub 110 individuálních a 3 kolektivní členy v České republice a 18 individuálních členů v zahraničí (z toho 6 na Slovensku). Výměna zpravodaje je realizována se 4 českými a 23 zahraničními společnostmi a institucemi obdobného zaměření.

S hospodařením Vexilogického klubu za stejné období seznámil účastníky hospodář mgr. Pavel Fojtík, který rovněž informoval o opatřeních, vyplývajících z mimořádné revize hospodaření k 31.12.2000, a předložil schůzi návrh rozpočtu na r. 2001. Ve svém vystoupení zminil mgr. Fojtík zvláště štědré členy VK, kteří uhradili výrazně vyšší členský příspěvek na r. 2001. Poděkoval jménem výboru zejména J. Dvořákoví (4.000,- Kč), V. Pituchovi (940,- Kč), ing. V. Erbanovi, R. Raabovi a dr. J. Zrzavému (po 330,- Kč) a dalším 35 členům, kteří vyšším příspěvkem než stanoveným přispěli do pokladny VK částkou celkem Kč 7.578,-. Zprávu revizora K. Černého, který se ze schůze omluvil, přečetl jednatel VK J. Hubka.

V diskusi k předneseným zprávám vystoupili kolegové mgr. Fojtík, doc. Mucha, R. Klimeš a ing. Exner, kteří doplnili zprávu svými poznatky, předali pozdravy A. Znamierowského a ing. J. Tenory, resp. doplnili informace o webových stránkách klubu.

V odborné části schůze zaujali zejména ing. Exner a mgr. Fojtík, kteří referovali o průběhu prací na přijetí krajských symbolů a o podílu několika našich členů na jejich tvorbě. S vexilogickými novinkami seznámil VČS R. Klimeš, zatímco o nejnovějších vexilogických publikacích na českém trhu referoval J. Žofka. Za omluveného ing. Tenoru informoval ing. Exner o výzvě Vlajkového kabinetu členským organizacím FIAV k organizaci mezinárodních kongresů a k jejich vznikající finanční náročnosti a zorganizoval k ni dotazníkovou akci mezi účastníky výroční členské schůze. Přestože výbor považuje tuto otázkou za soukromou záležitost vexilogů účastnických se této setkání, bude delegáta Vexilogického klubu na valném shromáždění FIAV instruovat, aby usiloval o projednání výzvy v tomto nejvyšším orgánu federace.

Protože výroční členská schůze byla již tradičně doprovázena neformálním setkáním účastníků k výměně vexilogických zkušeností a informací, omezila se diskuse v odborné části na přednesené referáty. Vzápěti předseda návrhové komise ing. V. Kohlíček přednesl návrh usnesení 30. výroční členské schůze, které bylo po krátké diskusi jednomyslně schváleno; tvoří součást této zprávy.

Jednání schůze sice zakončil předseda VK doc. Mucha v 16 hodin, avšak její účastníci pokračovali v družné diskusi až do pozdních odpoledních hodin.

-jm-

Usnesení 30. výroční členské schůze Vexilogického klubu ze dne 26.5.2001

1) Výroční členská schůze schvaluje:

- a) zprávu o činnosti Vexilogického klubu v r. 2000;
- b) zprávu o hospodaření v r. 2000 a rozpočet na r. 2001.

2) Výroční členská schůze zvolila ing. Aleše Brožka delegátem Vexilogického klubu na jednání valného shromáždění Mezinárodní federace vexilogických společností, konaného při přiležitosti XIX. mezinárodního vexilogického kongresu v Yorku, Velká Británie.

3) Výroční členská schůze bere na vědomí zprávu revizora Vexilogického klubu.

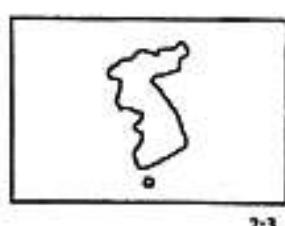
4) Výroční členská schůze ukládá výboru:

- a) zajistit vydání Sborníku z 2. ČNVK,
- b) spolupodílet se v rámci Podvýboru pro heraldiku a vexilogii Poslanecké sněmovny PČR na tvorbě symbolů nově vzniklých krajů České republiky, jakožto se snažit o prosazení správné vexilogické terminologie při přijímání právní úpravy krajských a obecních symbolů,
- c) v rámci možností vytvářet tlak na krajská zastupitelstva, aby přijímané symboly odpovídaly zásadám heraldiky a vexilogie.

NOVÉ VLAJKY

KOREJSKÁ OLYMPIJSKÁ VLAJKA

Slavnostní zahájení 27. letních olympijských her 2000 v australském Sydney sledovalo přímo na olympijském stadionu 100 000 diváků, ale prostřednictvím svých televizních obrazovek byla jeho svědkem polovina lidské populace. Snad proto nikomu neuniklo při defilé sportovců všech zúčastněných zemí, že korejští sportovci pochodovali pod společnou vlajkou místo pod vlajkami svých zemí, tj. Korejské republiky a KLDR. Jednalo se o první historické spojení sportovců z rozděleného poloostrova na olympijských hrách vůbec, i když pouze na zahajovacím ceremoniálu, neboť v průběhu her při úspěchu korejského sportovce byla na stupních vítězů použita vlajka příslušné země. Podle elektronické konference Flags Of The

World je iniciátorem celé akce předseda MOV J.A.Samaranch, který navrhoval, aby všichni korejští sportovci pochodovali společně pod olympijskou vlajkou a v tomto smyslu zaslal dopisy vůdcům obou zemí před červnovým historickým summitem mezi jihokorejským prezidentem Kim Dae-jungem a severokorejským vůdcem Kim Jong Illem v Pchjongjangu. Výsledkem byla dohoda obou zemí o použití společné korejské vlajky pro zahajovací ceremoniál OH 2000. Vlajku společného korejského týmu tvoril

tedy bílý list o poměru stran 2:3 s modrou siluetou celého korejského poloostrova včetně ostrova Čedžudo uprostřed. Silueta zabírá asi 8/10 šířky listu. Vlajka již byla v minulosti dvakrát použita: poprvé před deseti lety, když Korejci postavili společný tým na mistrovství světa ve stolním tenise v Čibě v Japonsku, a podruhé na světovém fotbalovém šampionátu mládeže v portugalském Lisabonu v roce 1991. Vlajka má symbolizovat konečný cíl Korejců – a to sjednocení dosud rozdělené země.

Josef Hubka

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Karel Müller: Pečeti a znaky obcí na Hlučínsku. Kravaře: Kulturní středisko zámek Kravaře ve Slezsku, 1999. 44 s., bar. il. ISBN 80-902526-3-X, Cena 60 CZK

Pečlivou redakcí známého slezského muzejního pracovníka a vexilologa dr. Ericha Šefčíka vyšla útlá brožurka, která by neměla zůstat stranou pozornosti vexilologů. Ředitel Zemského archivu v Opavě a aktivní člen podvýboru pro heraldiku Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v ní uvádí údaje o 39 lokalitách, které užívaly pečeť nebo razítka (u zbývajících 9 lokalit existence pečeť nebyla zatím doložena). Třicet z nich zavedlo v posledních letech obecní znak a prapor, a proto i tyto symboly jsou popsány a v případě znaku též barevně vyobrazeny. Vexilologové však budou litovat, že kresby praporů v publikaci chybí. Aby se cena publikace příliš neprodražila, mohla být kresba praporu aspoň černobílá. V některých případech si podle popisu praporu jen s obtížemi dokážeme představit jeho podobu. Pochvalu si zaslouží autor za uvádění nejen čísla a data rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, ale i údaje o autorství obecních symbolů. Nejčastěji (šestnáctkrát) je zmínován náš spolupracovník Jan Tejkal, který je zároveň autorem kreseb v recenzované publikaci.

abt

RŮZNÉ

MÁ CESTA K VEXILOLOGII

Pohnutky, pro něž jsem se kdysi dávno upsal vexilogii, by dnešní generace vexilologů snad už ani nechápala. Stalo se tak ve spojení s filatelii, která je pro většinu z nich v době elektronické pošty a internetu sama o sobě už anachronismem. V dobách, kdy se o Západu nesmělo psát nic pozitivního, byla filatelistická rubrika v našem tisku jedinou výjimkou. A proto ji také skoro každé noviny zavedly. Na známkách se stály chlubí svými úspěchy a toto právo se nedalo jaksi upřít ani těm západním, byť se jejich úspěchy na oko všešly zlehčovaly. Kdo chce psát o filatelii, musí ovšem být sám filatelistou, a já ve snaze mit svou sbírku co neutráaktivnější jsem si z pestré palety námětové filatelie vybral téma Vlajky na známkách, protože vlajky vlají obvykle nad zvlášť imponantními výjevy. Při tehdejší neexistenci vexilogických odborníků se při zobrazování vlajek tenkrát velmi často chybovalo, zkrátka bylo o čem psát, a to pozitivum se dalo při tom nenápadněji propašovat jako něco zdánlivě vedlejšího. A tak není divu, že mě nakonec studium vlajek a praporů zaujalo i samo o sobě ...

Ing. Josef Česák

ING. JOSEF ČESÁK OSMDESÁTILETÝ

Nechce se mi ani věřit, že průkopník české vexilogie a jeden ze zakladatelů Vexilogického klubu ing. Josef Česák oslavil 3. června 2001 již osmdesátiny. Těší mne, že jsem ho poznal téměř před třiceti lety, když 11. prosince 1971 přišel na schůzku připravného výboru do bytu docenta Ludvíka Muchy. Vzpomínám, že jsem se na tu chvíli těšil, protože jsem si do té doby s ním vyměnil několik dopisů, ale k osobnímu setkání stále nedocházel. Zajímalo mne, jak vypadá člověk, jenž mne zaujal řadou vexilogických článků otištěných v novinách a časopisech i vexilogickou studií, která se stala součástí knihy J.P. Kroumana Sbiráme odznaky (Praha 1969). Je škoda, že zmínovaná studie, v níž mimochodem zřejmě poprvé byl užit termín vexilogie v českém jazyce (tehdy ještě psán s dvěma l), se nedočkala samostatného vydání a mezi našimi vexilology je méně známá než například Česákův článek Symbolika státních vlajek otištěný v 9. čísle Lidé a země v r. 1966 nebo vexilogický seriál publikovaný v sobotní příloze Mladé fronty v únoru, červenci a srpnu 1970 (Modrá, bílá, červená, Trochu jiné vlajky, Vlajky socialismu). Jako devatenáctiletý jsem tehdy na ing. Josefa Česáka vzhlížel s velkým respektem, který umocnila jeho plachá a velmi skromná povaha. Ta se obráží i v rozsáhlé korespondenci, kterou jsem s ním vedl především po roce 1984, kdy se odstěhoval z Prahy do Českého ráje. Jeho skromnost způsobila, že jen několik členů výboru našeho klubu vědělo v té době o jeho obětavé pomoci při překládání nejvýznamnějších článků do angličtiny, aby byly přistupnější zahraničním vexilogům. Málokdo rovněž tuší, že ing.

Josef Česák vypracoval několik čistopisů *Vexilologie* a ušetřil mi tak čas, který bych jinak musel vydat na tuto činnost. Rád vzpomínám i na přípravu Česákovu článku o praporech korunních zemí Rakouska-Uherska, jehož poslední verze otištěná v 75. čísle *Vexilologie* se sice diametrálně lišila od té první, ale odbornou úrovni ji dosud nepřekonala žádná další podobná práce. Zajímavé bylo i redigování vexilogického slovníku, na němž začal v osmdesátých letech ing. Josef Česák samostatně pracovat, předtím než o spoluautorství požádal ing. Jiřího Tenoru. Z dopisů, které jsme si v té době vyměnili, je znát, jak hodně ing. Josef Česák toužil, aby toto dílo spatřilo světlo světa. V tvorbě cizojazyčných slovníků měl přitom bohaté zkušenosti, vzpomeňme např. na jeho Česko-německý ekonomický slovník, který vydala v r. 1984 Státní knihovna v Praze. Sestavení vexilogického slovníku však bylo mnohem obtížnější, protože zahrnoval výrazy v šesti jazycích. Příznivé recenze v zahraničním vexilogickém tisku po jeho vytisknutí v r. 1990 potěšily, zatímco poměrně malý zájem českých vexilogů o jeho zakoupení nás všechny zklamal. Zřejmě část českých vexilogů vystačí se studiem článků zveřejněných v naší *Vexilogii* a zahraniční časopisy nemusí sledovat. Je to škoda, protože se nemůže seznámit s vexilogickými statěmi, které ing. Josef Česák publikoval v zahraničí, především v americkém *the Flag Bulletin* a *NAV News*. Patří mezi ně např. článek k 50. výročí československé státní vlajky (FB IX:2). Přejme si proto, aby zdraví našemu jubilantu dále sloužilo a my se mohli s jeho vexilogickými příspěvky nadále setkávat na stránkách našeho zpravodaje.

Ing. Aleš Brožek

FLAGS OF THE CZECHOSLOVAK SPORTS CLUBS

The Vexillological Club has again prepared a special issue of VEXILOKONTAKT in co-operation with the Flag Data Center. This yearbook was published on the occasion of the XIX International Congress of Vexillology in York, U.K. It brings an extensive commentary to the results of the All-Czechoslovakia inventory of sports flags organized by the Club between 1987-1989. Two colour flag plates depicting the most popular sport symbols in Czechia and Slovakia are added. If you are interested in obtaining this issue, please contact Vexilogický Klub, Pod lipami 58, 130 00 Praha 3 (Czech Republic). Price of one copy is USD 7,- (DEM 10,-) mail expenses included. The VK-members from abroad will obtain 50% discount.

Autoři hlavních článků (Main contributors):

M.V.Revnicev, 413116 g. Engels-16, a/ja 90, Saratovskaja oblast', Rusko

---

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) – the journal of the Vexillological Club, CZ-130 00 Prague 3, Pod lipami 58, The Czech Republic. Editor in charge Aleš Brožek.

June 2001

No. 120

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj Vexilogického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, mgr. J. Eichler, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc., dr. Z. Svoboda a ing. J. Tenora. Výtvarně spolupracoval ing. Petr Exner. Anglické překlady Darina Martykánová.

Červen 2001

č. 120

OBSAH:

VLAJKY A ZNAKY KRAJÚ, OBLASTÍ A AUTONOMNÍCH OKRUHŮ RUSKA (3. část)	2239
VYJÁDŘENÍ SMUTKU VLAJKOU	2253
ZPRÁVA ZE 30. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU	2254
NOVÉ VLAJKY	2256
Korejská olympijská vlajka	2256
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	2256
RŮZNÉ	2257
Má cesta k vexilologii	2257
Ing. Josef Česák osmdesátiletý	2257
Flags of the Czechoslovak sports clubs	2258

CONTENTS:

THE FLAGS AND ARMS OF THE RUSSIAN PROVINCES, REGIONS AND AUTONOMOUS DISTRICTS (3rd part)	2239
THE USE OF FLAGS FOR GRIEF EXPRESSION	2253
THE REPORT FROM THE 30th ANNUAL GENERAL MEETING OF THE VEXILLOLOGICAL CLUB	2254
NEW FLAGS	2256
The Korean olympic flag	2256
BOOK REVIEWS	2256
VARIA	2257
My approach to vexillology	2257
Josef Česák is eighty	2257
Flags of the Czechoslovak sports clubs	2258